

Dosarul nr. 2ra-381/19

Prima instanță: Judecătoria Chișinău, sediul Ciocana (jud.: N. Lupașcu)

Instanța de apel: Curtea de Apel Chișinău (jud.: V. Clima, E. Palanciuc, A. Malîi)

Î N C H E I E R E

06 martie 2019

mun. Chișinău

Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ
al Curții Supreme de Justiție,

în componența:

Președintele completului, judecătorul

Judecători

Tatiana Vieru

Maria Ghervas

Nina Vascan

examinând admisibilitatea recursului declarat de către Elena Izbaș,

în cauza civilă intentată la cererea de chemare în judecată depusă de Elena Izbaș împotriva lui Sergiu Neagu și Marionelei Litră, intervenient accesoriu notarul public Iana Secrieru cu privire la anularea contractului privind stabilirea modului de folosință a bunului imobil și stabilirea modului de folosință a bunului imobil proprietatea comună pe cote-părți,

împotriva deciziei din 31 octombrie 2018 a Curții de Apel Chișinău, prin care s-a respins apelul depus de către Elena Izbaș și s-a menținut hotărârea din 26 martie 2018 a Judecătoriei Chișinău, sediul Ciocana,

c o n s t a t ă :

La 10 august 2017, Elena Izbaș a depus cerere de chemare în judecată împotriva lui Sergiu Neagu și Marionelei Litră, intervenient accesoriu notarul public Iana Secrieru cu privire la anularea contractului privind stabilirea modului de folosință a bunului imobil și stabilirea modului de folosință a bunului imobil proprietatea comună pe cote-părți

În motivarea acțiunii, reclamanta a indicat că, la 19 octombrie 2016, împreună cu fiul său au încheiat un contract cu privire la modul de folosință a bunului imobil proprietate comună pe cote-părți, amplasat în sectorul Ciocana al mun. Chișinău și anume, terenul destinat pentru construcție cu suprafața de 0.0482 ha și casa de locuit cu suprafața de 122,2 m². Potrivit contractului ei i-a revenit etajul soclu, iar pârâtului etajul unu.

Elena Izbaș a menționat că după încheierea contractului a fost dusă în eroare de propriul fiu, nu i-a fost explicat conținutul planului, dar profitând de încrederea sa, fiul a rugat-o să semneze contractul pe motiv că împreună cu soția Marina Balinscaia și copilul minor, vor veni să locuiască împreună cu ea.

Totodată, reclamanta a specificat că în decursul aceleiași săptămîni a aflat că fiul său intenționează să înstrăineze partea sa din imobil, iar, la 10 ianuarie 2017 a înstrăinat-o Marionelei Litră.

Mai mult, reclamanta a relatat că în conformitate cu art. 228 alin. (1) și (2) din Codul civil, care prevede că actul juridic a cărui încheiere a fost determinată de comportamentul dolosiv sau viclean al uneia din părți poate fi declarat nul de instanța de judecată chiar și în cazul în care autorul dolului estima că actul juridic este avantajos pentru cealaltă parte. Dacă una dintre părți trece sub tăcere anumite împrejurări la a căror dezvăluire cealaltă parte nu ar mai fi încheiat actul juridic, anularea actului juridic poate fi cerută numai în cazul în care, în baza principiului bunei-credințe, se putea aștepta ca cealaltă parte să dezvăluie aceste împrejurări.

Reclamanta Elena Izbaș a mai invocat că a fost dusă în eroare de către fiul său prin faptul că urmează să vină și să trăiască cu ea, iar intenția ascunsă a acestuia a fost stabilirea modului de folosință și înstrăinarea cotei sale la un preț mai avantajos, privînd-o de dreptul de acces în propria casă.

Elena Izbaș a solicitat anularea contractului nr. 21235 din 19 octombrie 2016 cu privire la stabilirea modului de folosință a bunului proprietate comună pe cote-părți, stabilirea în temeiul art. 347 din Codul civil a modului de folosință a bunului proprietate comună pe cote-părți, amplasat în mun. Chișinău, str. Andrei Izbaș 45 și anume terenul destinat pentru construcții cu suprafața de 0,0482 ha, casa individuală de locuit cu suprafața de 122,2 m² și stabilirea modului de folosință a etajului socul după ea și a nivelului unu după pîrîți.

Prin încheierea protocolară din cadrul ședinței de judecată din 23 octombrie 2017 a Judecătorei Chișinău, sediul Ciocana, a fost atras în calitate de intervenient accesoriu notarul public Iana Secrieru.

În cadrul judecării cauzei, intervenientul accesoriu Iana Secrieru a depus referință în întâmpinarea cererii de chemare în judecată, prin care a cerut respingerea acțiunii ca neîntemeiată. Ulterior, Sergiu Neagu a depus referință prin care a solicitat respingerea acțiunii ca tardivă (f.d. 39-40, 45-52).

Prin hotărârea din 26 martie 2018 a Judecătorei Chișinău, sediul Ciocana, acțiunea formulată de Elena Izbaș, s-a respins ca tardivă (f.d. 84, 89-97).

Pentru a hotărî astfel, instanța de judecată a constatat că reclamanta a aflat despre temeiul anulării la finele lunii octombrie 2016 și a cunoscut despre intenția înstrăinării de către fiul său Sergiu Neagu a cotei-părți din imobil ce-i aparține cu drept de proprietate, a cunoscut și despre existența contractului de vânzare-cumpărare semnat de Sergiu Neagu și Marionela Litră la 10 ianuarie 2017. Prin urmare, cerința privind anularea actului juridic pentru temeiurile stipulate la art. 227, 228 din Codul civil, se depune în termen de 6 luni de la data când a aflat sau trebuia să afle despre temeiul anulării, în speță cel târziu în luna aprilie 2017.

Împotriva acestui act judecătoresc, la 24 aprilie 2018, Elena Izbaș a declarat apel, solicitând casarea hotărârii primei instanțe, cu pronunțarea unei noi hotărâri de admitere a acțiunii (f.d. 100-102).

Prin decizia din 31 octombrie 2018 a Curții de Apel Chișinău, s-a respins apelul declarat de către Elena Izbaș și s-a menținut hotărârea din 26 martie 2018 a Judecătorei Chișinău, sediul Ciocana.

Referitor la procesul de luare a acestei soluții, instanța de apel a constatat că prima instanță întemeiat a concluzionat că acțiunea reclamantei a fost înaintată cu omiterea termenului de prescripție. Or, data nașterii dreptului la acțiune pentru Elena Izbaș a fost

cel târziu 10 ianuarie 2017, data înstrăinării de către Sergiu Neagu a cotei-părți din imobil. Astfel, normele de drept material fiind aplicate corect.

La 21 decembrie 2018, Elena Izbaș a declarat recurs împotriva deciziei din 31 octombrie 2018 a Curții de Apel Chișinău, solicitând admiterea recursului, casarea deciziei instanței de apel și a hotărârii din 26 martie 2018 a primei instanței, cu pronunțarea unei noi hotărâri de admitere a acțiunii.

În motivarea ilegalității deciziei contestate, recurenta a afirmat că instanțele judecătorești eronat au concluzionat asupra soluțiilor adoptate și nu au constatat circumstanțele importante pentru examinarea cauzei, ca rezultat fiind tratate eronat.

Totodată, instanța de recurs menționează că în cererea de recurs, recurenta nu a invocat dezacordul cu soluțiile primei instanțe și a instanței de apel cu privire la tardivitatea acțiunii.

La 31 ianuarie 2019, în conformitate cu art. 439 alin. (2) din Codul de procedură civilă, Curtea Supremă de Justiție a comunicat cererea de recurs lui Sergiu Neagu, Marionelei Litră și notarului public Iana Secrieru, informând că referința se depune în termen de o lună de la data primirii scrisorii. În mod corespunzător, dacă referința nu este prezentată în termenul stabilit, admisibilitatea recursului se decide în lipsa acesteia (f.d. 155).

La 28 februarie 2019, Sergiu Neagu a depus referință în întâmpinarea recursului, solicitând respingerea recursului ca neîntemeiat și nefondat, cu menținerea hotărârii din 26 martie 2018 a Judecătoriei Chișinău, sediul Ciocana și a deciziei din 31 octombrie 2018 a Curții de Apel Chișinău (f.d. 156-159).

Examinând admisibilitatea recursului, fără prezența participanților la proces, în acord cu procedura specificată la articolul 440 din Codul de procedură civilă, completul Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție consideră că cererea de recurs formulată de Elena Izbaș este inadmisibilă, pentru motivele ce succed.

În conformitate cu articolul 440 alin.(1) din Codul de procedură civilă, în cazul în care se constată existența unuia din temeiurile prevăzute la art. 433, completul din 3 judecători decide în mod unanim, printr-o încheiere motivată irevocabilă, asupra inadmisibilității recursului. Încheierea se emite conform prevederilor art. 270 și nu conține nici o referire cu privire la fondul recursului.

Instanța de judecată subliniază că un stat care dispune de instanțe de recurs are obligația să se asigure că justițiabilii săi se bucură de principiile unui proces echitabil prevăzute la articolul 6 parag. (1) din Convenția pentru Apărarea Drepturilor Omului și a Libertăților Fundamentale (a se vedea *Lebedinschi vs Republica Moldova*, 16 septembrie 2015, parag. 32, *Sultan vs Republica Moldova*, 5 iunie 2018, parag. 24).

În aceste condiții, procedura de admisibilitate a cererii de recurs va fi efectuată și analizată prin prisma articolului sus - citat, care cuprinde, în mod particular, dreptul de acces la justiție și dreptul de a fi auzit.

Cu privire la primul aspect, instanța de recurs observă că dreptul de acces la un tribunal poate fi limitat, inclusiv în cazul admisibilității contestațiilor înaintate prin intermediul căilor de atac, pentru că prin însăși natura sa, recursul trebuie reglementat de către stat, care se bucură în această privință de o anumită marjă de apreciere. În acest sens, criteriile pentru autorizarea unei cereri introduse pe o cale de atac extraordinară pot fi mai stricte decât condițiile instituite pentru o cale de atac ordinară (a se vedea,

inter alia, Marc Brauer vs Germania, 1 septembrie 2016, parag. 34; Miessen vs Belgia, 16 octombrie 2016, parag. 64; Samardžić vs Croația, 20 iulie 2017, parag. 28; Zubac vs Croația (Marea Cameră), 5 aprilie 2018, parag. 82).

La început, judecătorul raportor a făcut un raport verbal în fața completului de judecată instituit în corespundere cu articolul 439 alin. (2) din Codul de procedură civilă. Așadar, în conformitate cu articolul 433 lit. a¹), b), c) și d) din Codul de procedură civilă, instanța de judecată a verificat dacă actul judecătoresc poate fi atacat cu recurs, dacă cererea dedusă judecății este formulată de persoana îndreptățită, dacă aceasta nu a fost depusă în mod repetat și dacă a fost declarată în termen.

Prin urmare, obiectul prezentei cereri se referă la decizia din 31 octombrie 2018 a Curții de Apel Chișinău, care intră în categoria de acte specificate în articolul 429 alin. (1) din Codul de procedură civilă.

În baza cercetării materialelor cauzei, completul de judecată nu a identificat faptul că recursul a fost examinat anterior, fiind respectate, totodată, dispozițiile articolului 430 din Codul de procedură civilă, cu privire la subiecții abilitați cu dreptul de a depune recurs.

În conformitate cu articolul 434 din Codul de procedură civilă, recursul se declară în termen de 2 luni de la data comunicării hotărârii sau a deciziei integrale, dacă legea nu prevede altfel. Termenul respectiv este de decădere și nu poate fi restabilit. Această limită temporală este esențială pentru a asigura buna administrare a justiției și, în special, principiul securității juridice (a se vedea Marc Brauer, *ibidem*, parag. 35; Tence vs Slovenia, 31 mai 2016, parag. 31).

Completul de judecată constată că prin scrisoarea nr. 12163 din 27 noiembrie 2018, Curtea de Apel Chișinău a expediat participanților la proces decizia din 31 octombrie 2018 (f.d. 1143). Totodată, la 27 noiembrie 2018, a fost plasată pe pagina web „Portalul instanțelor naționale de judecată” la compartimentul „Curtea de Apel Chișinău”, „Hotărârile instanței”.

Prin urmare, cererea de recurs a fost depusă la 21 decembrie 2018 (f.d. 151-152), însă, dovadă primirii adecvate a actului contestat nu există la materialele cauzei. Astfel, luând în considerare cele menționate, se consideră că cererea dedusă judecății a fost declarată în termen.

În continuare, completul de judecată a audiat raportul verbal al judecătorului raportor, cu privire la esența și temeiurile recursului, inclusiv dacă argumentele recurente referitoare la ilegalitatea deciziei atacate întrunesc criteriile formale din articolul 432 alin. (2), (3) și (4) din Codul de procedură civilă.

Articolul 432 alin. (1) din Codul de procedură civilă dictează regula principală, potrivit căreia, părțile și alți participanți la proces sunt în drept să declare recurs în cazul în care se invocă încălcarea esențială sau aplicarea eronată a normelor de drept material sau a normelor de drept procedural.

La acest capitol, alin. (2) și (3) din articolul 432 din Codul de procedură civilă prevăd exhaustiv cazurile în care se consideră că normele de drept material sau de drept procedural au fost încălcate sau aplicate eronat. Iar, alin. (4) stabilește că săvârșirea altor încălcări decât cele indicate la alin.(3) constituie temei de declarare a recursului doar în cazul și în măsura în care acestea au condus sau ar fi putut conduce la soluționarea greșită a pricinii, în cazul în care instanța de recurs consideră că aprecierea probelor de către instanța judecătorească a fost arbitrară sau în cazul în care erorile comise au condus la

încălcarea drepturilor și libertăților fundamentale ale omului. Mai mult, modul de prezentare și formulare a chestiunilor de drept a fost explicat în punctele 22 – 27 din Hotărârea explicativă nr. 5 din 11 noiembrie 2013 a Plenului Curții Supreme de Justiție (a se vedea similar *Trevisanato vs Italia*; 16 decembrie 2016, parag. 22 – 23, 36).

În mod corespunzător, instanța de recurs notează că reglementările referitoare la rigorile impuse de articolul 432 alin. (1) - (4) din Codul de procedură civilă sunt redactate suficient de clar și îndeplinesc criteriul de previzibilitate. Mai mult, scopul acestui articol este, atât de a proteja interesul recurenteii de a obține, după caz, casarea sau modificarea deciziei atacate, cât și de a păstra rolul Curții Supreme de Justiție de a se ocupa numai de probleme de o importanță semnificativă specificat în articolul 1 alin. (2) din Legea nr. 789-XIII din 26 martie 1996 (a se vedea *Zubac*, ibidem, parag. 83, 105 - 106).

În consecință, limitările impuse de articolul 432 alin. (2) – (4) din Codul de procedură civilă urmăresc un scop legitim, respectând în același timp cerințele securității juridice și buneii administrări a justiției (a se vedea *Benjamin Nersesyan vs Armenia*, 19 ianuarie 2010, parag. 22; *Marc Brauer*, ibidem, parag. 35; *Miessen*, ibidem, parag. 67; *Sturm vs Luxemburg*, 27 iunie 2017, parag. 36; *Zubac*, ibidem, parag. 98). Persoanele vizate trebuie să se aștepte ca aceste reguli să fie aplicate (a se vedea *Ronald Vermeulen vs Belgia*, 17 iulie 2018, parag. 44).

Astfel, instanța de judecată conchide că judecarea recursului, exercitat conform rigorilor impuse de articolul 432 alin. (1) din Codul de procedură civilă, are caracter devolutiv numai pentru problemele de drept material și procedural. Curtea Supremă de Justiție verifică doar legalitatea deciziei, nu și temeinicia ei în fapt. În acest caz, instanța de recurs nu cercetează cum a fost reflectată realitatea obiectivă a faptelor determinate de instanțele ierarhic inferioare, cu excepția situației în care constatările pot fi considerate arbitrare sau vădit nerezonabile.

Instanța de judecată observă că recurenta Elena Izbaș a contestat decizia din 31 octombrie 2018 a Curții de Apel Chișinău în baza articolului 432 alin. (2), lit. c) din Codul de procedură civilă. Totuși, în virtutea principiului *jura novit curia*, instanța de recurs are competența de a decide asupra caracterului juridic al argumentelor inserate în cererea de recurs, prin examinarea lor, în lumina tuturor temeiurilor din această dispoziție legală, inclusiv în baza alin. (3) și (4).

Din analiza minuțioasă a conținutului cererii de recurs în raport cu decizia contestată, reiese în mod cert că recurenta nu a criticat textele de lege aplicate de instanța de apel. Mai mult, nu a dat detalii cu privire încălcările comise de instanța de apel pe care le-ar fi considerat esențiale.

Instanța de recurs relevă că recurenta a pretins, într-un mod abstract, că instanței de apel a aplicat în mod eronat legea, fără a invoca argumente referitoare la ilegalitatea deciziei atacate. În acest context, dacă instanța ar purcede la examinarea cererii de recurs motivate într-o asemenea manieră, atunci s-ar substitui autorului acesteia în formularea unor critici împotriva actului judecătoresc, ceea ce ar echivala cu un control efectuat din oficiu și ar pune la îndoială obiectivitatea și nepărtinirea completului de judecată. Or, un atare exercițiu este inadmisibil în condițiile în care, prin prisma articolului 437 alin. (1) lit. f) din Codul de procedură civilă, cererea de recurs trebuie să cuprindă esența și temeiurile recursului, precum și argumentul ilegalității deciziei atacate.

Pe baza celor prezentate, completul de judecată constată că Elena Izbaș nu a adus suficiente argumente cu privire încălcările comise de instanța de apel, pe care le-ar fi considerat esențiale și ar putea obliga instanța de recurs să primească cererea acestuia spre examinarea în fond și, eventual, să caseze/modifice hotărârea judecătorească contestată. Prin urmare, temeiurile invocate nu sunt compatibile cu cerințele prevăzute la articolul 432 alin. (2), (3) sau (4) din Codul de procedură civilă, iar, în consecință, recursul dedus judecătii nu corespunde condiției de a fi efectiv (a se vedea, inter alia, Petrovic vs Luxemburg, 17 februarie 2011, parag. 31 – 33, Sturm, ibidem, parag. 32).

Considerațiile de mai sus sunt suficiente pentru a permite instanței de judecată de a reține existența temeiului prevăzut la articolul 433 lit. a) din Codul de procedură civilă. În atare condiții, conjunctura respectivă confirmă că marja de apreciere a instanței de recurs nu a fost disproporționată cu obiectivele securității raporturilor juridice și buneii administrări a justiției, după caz, s-a accentuat rolul instanței supreme de a interpreta uniform legea și de a soluționa litigiile apărute în cadrul aplicării legilor, în raport cu obiecțiile formulate în recurs. Deci, în opinia instanței, normele de drept nu au format un obstacol care să afecteze esența dreptului recurentei de acces la un tribunal.

Cât privește dreptul justițiabilului „de a fi auzit de o instanță”, garantat de articolul 6 parag. 1 din C.E.D.O., instanța notează că obligația de a motiva o hotărâre judecătorească poate varia în funcție de natura deciziei în cauză și de trăsăturile speciale ale procedurii în ordine de recurs (a se vedea, inter alia, Latourniere vs Franța, 10 decembrie 2002, parag. 2; Hansen vs Norvegia, 2 octombrie 2014, parag. 71 – 74). În concepția instanței europene, articolul 6 parag. (1) nu impune motivarea detaliată a deciziei unei instanțe de recurs care, întemeindu-se pe dispoziții legale specifice, respinge un recurs ca fiind lipsit de șanse de succes (a se vedea, mutatis mutandis, Kukkonen vs Finlanda (nr. 2), 13 ianuarie 2009, parag. 24; Papaioannou vs Grecia, 2 iunie 2016, parag. 45; Baydar vs Olanda, 24 aprilie 2018, parag. 46; Guelfucci vs Franța, 3 iulie 2018, parag. 42 - 44). Aceste raționamente se transpun direct în cazul de față, de vreme ce esența și temeiurile din recursul dedus judecătii, inclusiv și argumentele din el, nu sunt în stare să afecteze legalitatea deciziei atacate sau a procedurii în ansamblu.

Având în vedere circumstanțele care preced, completul de judecată decide în mod unanim că recursul declarat de către Elena Izbaș nu ridică probleme de drept și nu poate fi acceptat spre examinare în fond, urmând a fi considerat inadmisibil.

În conformitate cu articolul 270, articolul 433 lit. a) și articolul 440 alin. (1) din Codul de procedură civilă, completul Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție

d i s p u n e:

Se consideră inadmisibil recursul declarat de către Elena Izbaș.
Încheierea este irevocabilă.

Președintele completului, judecătorul

Tatiana Vieru

Judecătorii

Maria Ghervas

Nina Vascan

